

DOMOKOS PÁL PÉTER: *Egy csángómagyar népballada*. Ethnographia-Népelet, 1933. 159—160 l.

Szerző a Lespezi (Bacău megye, Moldva) községben gyűjtött, a Bilibók Jánosról nemrég keletkezett népballada történetét írja le, úgy ahogy Bilibók testvérnénje s közeli rokonai neki elbeszélték. A ballada dallamát és szövegét is közli.

JANCSÓ ELEMÉR: *A bukovinai magyarok mai helyzete*. Különlényomat a Magyar Szemle 1934. évi szept. számából. Budapest, 1934. 8 l.

A tanulmány az öt ismertnevű magyar község — Andrásfalva, Hadikfalva, Istensegits, Fogadjisten és Józseffalva — helyzetrajzát adja. Rendszeres, minden kérdésre röviden és vázlatosan kitérő ismeretközlés. Külön értéke, hogy társadalmilag és gazdasági szempontok alapján is megfigyeli a bukovinai magyarság lehetőségeit. Szükségképpen e magyar sziget kultúrális és gazdasági megszervezését hangsúlyozza.

KIS-VÁRDAY GYULA: *A bukovinai székely falvak*. Ethnographia-Népelet, 1933. 131—139 l.

A bukovinai székelyek története 1764-ben, a Siculicidiummal kezdődik Kis-Várday Gyula tanulmánya a Székelyföldről Moldvába menekülő, majd Bukovinába vándorló székelyek letelepedésének történetét s falvaiknak helyzetképét adja. Értékes történeti, statisztikai és néprajzi adatokat közöl.

SEEMAYER VILMOS: *Népzenei gyűjtés Borsod vármegyében*. Ethnographia, 1933. 44—57 l.

Seemayer Vilmos a borsódi Bükk-hegység félreeső völgyeiben, a barokk földjén kezdi a gyűjtést, ahonnan később a matyók népzenei anyagának tanulmányozására teszi át tevékenysége súlypontját. Fonográf nem ál-

lott rendelkezésére, ezért a következő módon járt el: csak akkor fog hozzá a dallam lejegyzéséhez, amikor már többször hallotta elénekelni s később visszatérve a faluba újra elénekelte. A falvak és tanyak embere is másként énekel, ha szerelmes, ha haragos, ha boros, ezért a sohasem ismétlődő változtatásokat egyéni rögtönzéseknek tekinti s figyelmen kívül hagyja, lejegyzése tehát „legtöbbször énekelte formájában örökíti meg a dallamot“. Érdekes megállapítása a gyűjtőnek, hogy amint Kodály 1917-ben megfigyelte a székelyeknél, a borsodiak is pentatonizálják a modern dallamokat. Seemayer ötévi gyűjtőmunkája 1927 és 1932 között 740 dallamot eredményezett, körülbelül 1500 versszakra terjedő szöveggel. A 740 dallam a 3 dallamosztály között így oszlik meg: 31 a régi stílushoz, 338 az új stílushoz, 347 a vegyes dallamok közé tartozik 24 nem osztályozható.

7. Társadalomtudomány.

ARADI ZSOLT: *Az európai forradalom*. Magyar Kultúra Könyvtár, 4—5. sz. Budapest, 1934. 240 l.

A forradalom szót Aradi Zsolt a 'változás' értelmében használja. A könyv megkapó erejű fedőlapja szemlélteti ezt a „forradalmat“. Az európai térkép egy darabja fekszik előttünk: Olaszország és a fascio szimbóluma, Balkán és a pravoszláv hármaskereszt, a katolikus Ausztria, a hitleri Németország, a lengyel sas, a szovjet csillag s a különös távoli skandináv államok. „A forradalom“ a liberális demokráciából való kiábrándulás teljessége. Az „európai színháték“ új megoldásokat keres. Aradi végigtekint Európán, fejezetei me sokmindent elárulnak: „Megvert bennünket a kard“, Az italianitától az univerzalizmusig, Ein Reich, ein Volk, Az óriás (Németország) körül, Új spanyol honfoglalás, British Empire, Mit hoz a második francia for-

radalom, Dunavölgy: a világ börtöne, Balkán a balkániaké, Moszkva, a „Harmadik Róma“. Külön részben tárgyalja a nemzetközi igazságosság problémáját és a zsidó kérdést. Az „egyetlen örök utat“ a keresztény megújulásban jelöli meg. Szimbolikus az utolsó fejezet címe: „Húszévesek internacionáléja“.

JANIK GYULA DR.: *A magyar főiskolai hallgatók statisztikája az 1931–32. tanévben.* Szerkesztette és kiadja a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Bp. 1933, 4-r. 92 l.

A magyar egyetemi és főiskolai hallgatóság demográfiai, szociális és tanulmányi viszonyairól a Statisztikai Hivatal ez alkalommal a harmadik ismertetést teszi közzé. A kiadvány eredményei távolról sem biztatók. Igaz, hogy az adatok értelmében a főiskolák felé való áramlás lendülete a kedvezőtlen gazdasági helyzet hatása alatt megtört, azonban a szellemi munkanélküliség terén lényegesebb javulást csak a gazdasági élet fellendülése idézhet elő, vagyis „az értelmiség felső rétegének boldogulása nemcsak kultúrpolitikai, hanem gazdasági kérdés is“. Az általános rész öt kérdést tárgyal: a hallgatók számának alakulása; demográfiai viszonyok; szociális viszonyok; tanulmányi viszonyok; a kiadott főiskolai oklevelek számának alakulása az elmúlt évtized folyamán. Az előadott statisztikai anyag távlatát külföldi összehasonlítások, szemléleteségét pedig 15 szöveggöztí, valamint 19 adatkört feldolgozó 36 egészoldalas táblázat biztosítja.

KORNIS GYULA: *Tudományelmélet és tudománypolitika.* Berzeviczy-Emlékkönyv. Budapest, 1934. 63–83 l.

Mint a kultúrpolitika egyik ága, a tudománypolitika réges-régen megvolt, noha maga a szó csak a XX. század elején keletkezett, amikor a németek a Kaiser Wilhelm-Gesell-

schaft hatalmas kutató intézeteit megalkották. A modern kultúr állam tudományfejlesztő tevékenységének két indítéka van: eszményi, normatív síkon az igazságkeresés kutsza, mivel az igazság megismerésére való törekvés az emberi kultúra elemi imperativusza; reális indíték pedig az ismeretek technikai eszközértéke, mert a tudományos megismerés az ember gyakorlati-technikai tevékenységének az alapja. Persze az állam tudománypolitikája nem korlátozódhatik az anyagi kultúrát szolgáló természet-tudományi-technikai tudományokra, hanem gondoskodásának ki kell terjednie a szellemi tudományokra is, amelyek a nemzet szellemi-erkölcsi erőinek forrásai. Ezután vitába száll Kornis a német nemzeti szociálistudománypolitikájának a tudomány mivoltáról táplált felfogásával, megvédelmezve a neohumanizmus idejéből való tudománykonceptiót, amely a tudomány lényegadó jegyeinek az időfelettséget, a semlegességet és az autonómiát minősítette. Majd a tudománypolitikában a tudomány és politika érvényesülésének egyensúlyát elemzi, hangsúlyozva az egyetemi önkormányzat föltétlen szükségét.

8. Jogtudomány.

JAKABFFY ELEMÉR DR.: *Adatmutató a nyelvi, faji és vallási kisebbségek jogi, politikai, kulturális és gazdasági helyzetéről, különös tekintettel a magyar kisebbségekre.* A „Magyar Kisebbség“ nemzetpolitikai szemlében 1922 szeptember 1-től 1934 augusztus 31-ig közölt anyagból közlésezi. Lugo, 1934. 108 l.

Az Adatmutató négy részből áll: I. A kisebbségi kérdés általános, jogi és nemzetközi vonatkozásai; II. A kisebbségi kérdés alakulása és problémái az utódállamok területén, különös tekintettel a magyar kisebbségekre; A) Románia, B) Csehszlovákia, C) Jugoszlávia, D) Burgenland, E) Az utódállamok magyar nemzet-